

Kjenn til reglene

før du går

Nyt Skottlands friluftsområder. Det er godt å være der, og det bidrar til din livskvalitet, helse og din årvåkenhet og glede for dine omgivelser. Alle har rett til å oppholde seg på det meste av jord og vann for rekreasjon og opplæring og rett til å dra fra sted til sted, gitt at de handler ansvarlig. Disse rettigheter og ansvar blir forklart i Skottlands allemannsrett (Scottish Outdoor Access Code).

Kjenn til allemannsretten

Retten til fri ferdsel dekker mange aktiviteter, inkludert for eksempel:

- uformelle aktiviteter, som landturer, fotografering og sightseeing;
- fritidsaktiviteter, inkludert turgåing, sykling, ridning, kanopadling og telting i det fri;
- deltaking i rekreasjons- og opplæringsbegivenheter;
- simpelthen dra fra et sted til et annet.

Allemannsretten gjelder ikke noen form for motorisert aktivitet (med mindre det gjelder adgang for uføre personer), heller ikke jakt og fiske.

Retten til fri ferdsel kan anvendes over det meste av Skottland, fra byparker og stinettverk til våre åser og skoger, og fra dyrkbart land og åkergrenser til våre strender, innsjøer og elver. Allemannsretten gjelder imidlertid ikke overalt, så som i bygninger eller i deres nærmeste omgivelser, i hus og hager eller på jord som bærer avling.

Kjenn til reglene...

Retten til fri ferdsel forbindes med ansvar som blir nøye forklart i Scottish Outdoor Access Code, men det viktigste er å bruke **sunn fornuft**. Du må **ta ansvar for dine egne handlinger, respektere andres interesser og ta vare på miljøet** – hva betyr alt dette?

Når du nyter friluftslivet, må du:

- **Ta ansvar for dine egne handlinger** – Det gir stor glede å være ute i friluft, men naturen er også et arbeidsmiljø og har mange naturlige farer. Vær oppmerksom på disse og opptre på en sikker måte, følg alle fornuftige råd og respekter andre menneskers behov for glede og arbeid i friluft.
- **Respekter menneskers personvern og sjelefred** – Personvern er viktig for enhver. Unngå å forårsake uro for folk, særlig om kvelden, ved å holde passe avstand fra hus og private hager og ved å benytte stier og tråkk.
- **Hjelp bønder, jordeiere og andre å arbeide sikkert og effektivt** – Hold sikker avstand fra alt arbeid og vær oppmerksom på skilt som forteller deg at farlige aktiviteter som trefelling eller sprøyting av avling foregår. Du kan også hjelpe ved å:

- la portene være slik du finner dem;
  - ikke blokkere eller sperre en innkjørsel eller et tråkk;
  - se etter alternative veier før du går inn på et jorde hvor der er dyr;
  - ikke mate dyr;
  - lytte til lokale råd slik at du kan ta hensyn til når jakting, inkl. posteringsjakt og smygjakt, vil foregå;
  - ikke ødelegge gjerder eller murer; samt
  - unngå å ødelegge avlinger ved å benytte stier og tråkk, ved å benytte åkergrensene eller ved å gå over områder som ikke er beplantet.
- **Ta vare på miljøet** – Vårt miljø bidrar i stor grad til alles livskvalitet og helse. Det er viktig at du:
    - følger fornuftige råd og informasjon;
    - tar ditt søppel med hjem;
    - behandler steder med varsomhet og forlater dem slik du finner dem;
    - ikke uvørent forstyrrer eller med hensikt ødelegger natur eller historiske steder.
  - **Ha kontroll over hunden din til enhver tid** – Hvis du har hund med deg er det svært viktig at den ikke forstyrrer buskap eller uroer andre. Ikke la den gå inn på jorder hvor der er kalver eller lam, og hold den med kort halsbånd eller under full kontroll når du er på et jorde med andre dyr. Hvis kveg reagerer aggressivt på hunden din, slipp den straks og ta sikreste vei ut av jordet. Pass på at hverken du eller hunden din forstyrrer rugende fugler. Ta opp hundens ekskrementer hvis den gjør fra seg på et sted hvor det er sannsynlig at dette vil bry andre mennesker.
  - **Vær ekstra varsom hvis du organiserer en gruppe, en begivenhet eller et forretningsforetak** – Konsulter hele regelverket eller våre hjemmesider for å få informasjon angående ditt ansvar.

Hvis du er bonde, jordeier eller en annen som administrerer friluftslivet, trenger du tenke på behovene til de menneskene som nyter dette livet. Du må:

- Respektere allemannsretten – Retten til fri ferdsel gjelder det meste av Skottland, så ikke nekt mennesker adgang til ditt land eller vann på en urimelig måte. Lås porter bare når det er nødvendig for dyrenes helse eller sikkerhet, og sett ikke opp et gjerde tvers over en sti uten å sette opp en port som tillater adgang. En god måte å integrere allemannsretten og jordforvaltning på er å sørge for stier og tråkk.
- Vær fornuftig når du ber folk om å unngå et spesielt område mens du arbeider – Folk reagerer best på høflige og fornuftige anmodninger, så la sikkerhetstiltakene gjelde for minimal tid, fortell folk om alternative ruter og forklar hvorfor den opprinnelige rute ikke kan brukes. Fjern opplysninger som ikke er aktuelle.
- Arbeid sammen med lokale myndigheter og andre grupper for å hjelpe til å integrere allemannsretten og jordforvaltning – Ved at du viser menneskene at de er velkomne og ved å arbeide sammen med dine lokale myndigheter eller nasjonalparkmyndighetene og andre lettes

arbeidet med å gi adgang over dine jorder og ta vare på miljøet.

Hvis du er ansvarlig for steder hvor allemannsretten ikke gjelder, så som gårdstun eller land som omgir en bygning, respekter da adkomstrett og enhver hevdvunnen adgang og arbeid sammen med dine lokale myndigheter eller nasjonalparkmyndighetene og andre for å hjelpe til å forbedre og administrere adgang.

Finn ut mer om retten til fri ferdsel og ansvar – og også om adkomstrett og hevdvunnen adgang – ved å lese Scottish Outdoor Access Code eller ved å besøke www.outdooraccess-scotland.com. Dersom du har problemer med fri ferdsel – ta kontakt med dine lokale myndigheter eller nasjonalparkmyndighetene (se i din lokale telefonkatalog). Hvis du ønsker et eksemplar av hele regelverket, ring Scottish Natural Heritage på nr. 01738 458545 eller email pubs@snh.gov.uk.

Se etter annen anbefalt veiledning som har logo for Access Code.

